

**TUG YRGEGDΘΘ!**

## Xydөө азaxиin Byxesojuuzna Viistavke

*Moskvaa, aavgustiin I*

Ene gaixamşag sobiitdo by-  
xıt oromnai beledxehen haina.  
Zavooduudta, kolxoozno ba so-  
voozno poolinuudta, maşlınno-  
traaktorna ba selekciioonno  
staancanuudta, malazalai feer-  
menyydte, xydoozniğud ba  
sklyeptornuudai masterskol-  
nuudta, nauçna institydydy-  
te xydelmeriñ busalan baigaa.  
Xeden millioon xynyıd xadaa  
xydæ azaxiñ Byxesojuuzna  
viistavkude kolxoozno stroin  
laftanuudiji, socializmiin oro-  
nol gazartariaalangal xyseşadal  
ba bajaliguudjiñ todorxoi-  
goor ba gojo haixanaar xaruul-  
xa gehen xariuusalgata, xyn-  
dæ zorligodo beledxehen bai-  
na.

Tiin, ynixylleegdehen yder  
jiree. Gaixamšag goorod—saad  
bolbol aavgustiin naranai tu-  
jaagar jalaranxai. Myneeder,  
xeden mlangad tyryyšlin ail-  
sad xadaa urdanš yzgeđeegyl  
istorifiscka torzestvoogol ger-  
senyuden bolxo байна.

Yderlei 12 čaas. Altaar šireeg-  
dehen vydenydytei vlistavkiin  
balguulamzanuudxai aguulxi  
xydelmerinydenš neegdee.  
Tyryyšin xaragšad yngerēn ja-  
bana. Tullai jixē panoraama  
ledenerel urdanš xaragdan ba-  
na. Dvorecyyd—pavilboonu-  
dian anlr šimeengyl. Zygoer, eks-  
kyrsoovooduulnš huurinuuda  
ezeledēn baina. Dab-deere, pa-  
vilboonuudta oruulnagyt: oro-  
xargiljini ub-ulaan leentocke-  
nyyd xazarxinxal. Glaavna  
pavilboon deereix tugal yrgeg-  
dexeden, ede leentockenyd  
tahalagdaxa ba tiigexeden, er-  
xim kolxooznigdu, kombai-  
noornuud, traktoristnuud, ag-  
ranoomuud, sadovooduud, mal-  
aazalšad, sojuuzna respyybli-  
nydytei tyleełegšener bolbol  
stollicitin azalšadtai xamta, gai-  
xamšag eksponaaduulilji tyry-  
seer xaraza exilexe baina.

Praazindniča kostiummuud ba  
plahtjenuudijl ymedehen  
moskvaagaixidai ba viistavkede  
jirehen ailsadal ulam šine šine  
gryppenyyd viistavtkin allei-  
nyydijl dyrgene. Edener,  
glavna pavilboon teše ošono.  
Ende, kolkožuuudai poolnuud  
deere, socialisti xydөө azaxiin  
laltanuudijl eēhedilingөө ga-  
raar dašalan abhan xynyyd  
suglaraa. Oroduud, yzbeenyd,  
beloryssyyd, ukraincuud, kaza-  
guud, kirgizyyd, grzylinyyd,  
armiaanuud, azerbaidžaanuud,  
tyrkmeenyyd—Soveed Sojuu-  
zai araduudai jedline bylener  
baina. Ede xadaa manai xydөө  
azaxiin Byxesojuuza Viistav-  
kede xabaadalsaxa erxe abhan—  
lime xynyyd, 150 miangahaa

## Центральна газедүүднээ

## Ф. Э. Дзержинскийн музей

Киров. Областной центр-  
hээ 350 километрэй газарта  
Кама мврэнэй хажууда, Кай  
(Кайгородск) гэжэ село  
бш. Эндэ 1898-1899 онуудта  
Ф. Э. Дзержинский сүлжэгдэ  
байһан юм. Найхан тэрэнэй  
байһан гэртэ музей нээгдээ.  
Ф. Э. Дзержинскийн бай-  
һан комната булта реставри-  
ровагдлага. Тэрөөн со, Феликс  
Эдмундовичин сүлжэгдэ бай-  
ха ведэе хэрэглэһан диван,  
стол, стул ба бусад бш. Фо-  
тографинууд ба литература-

нуудань Феликс Дзержинскийн  
гайхамшаг ажабайдалые ха-  
руулна.

Кай селогой олон үбэгэд  
Ф. Э. Держинские халуун  
инаглалаар ханана. Музей  
болбол эднэрэй туналамжа-  
тайгаар Феликс Эдмундови-  
чийн кайска сүлэлгөө тэр-  
елдэн лодкие нэргээн бод-  
хоооор тогтообо.

Районой хvнзон болбол музейдэ ехэ һонирхолтойгоор хабаадана.

„(Правда“)

## Урилдаанда—счетоводууд, хаалишад, багшанар

Рязань. Июлийн 24-эй үдэр, Рязанска областийн Сасовско райондо, Бүхэсоюзна хүүдээ ажахын Выставкын нэрэмжтэ областной физкультурна сөрөновани болбо. Урилдаалганда ба белосипедээр ябалганда колхозуудай бригадирнууд, счетоводууд, рядовой колхознигууд, наалишад, хүүдээ багшанар хабаадалсаһан байна.

Велокроссоор Бүхэсоюзна  
хүдөө ажахын Выставкэдэ ха-

баадах солото хаалиша  
П. С. Корнечихина түрүү  
хуури эзэлхэн байна. 1000 ки-  
лометр газарай урилдаанда  
Солотчинскэ районой, „Крас-  
ная Лоза“ артелиин яравой  
колхознииа илажа гараа.

Ермишинскэ районной колхознигууд—физкультуригууд команды түрүү хуури эзэлбэ. Тэдэнэр болбол физкультурай соведээр үнтэй бэлэгүүдээр шагнагдана байна.

(„Правда“).

*Ene onoi aavgustiin I-de, Byxesojuuzna xydөө азaxiiu  
Viistavkiin neelqe deere*

**Nyxer V. M. MOOLOTOVOI yqe**

xiln argilji manai paarti ba pravitel'stvodo olgohon baina.

Dereevnidexi kulaaguudai ba  
busad kontrevolyicooonno  
elementnyydei galzuu esergy-  
seliiji dabaza, manai oron soo  
bahhan byrzyazilin hyylsernyydei  
— tede byxil trockitsinyydei,  
baruuncuudai ba tedenei xani-  
nuudai esergyyseliiji dabaza,  
bolševigi paarti xadaa dalsan  
elementnyydei byxil esergy-  
selei balbašij, eldeb tyrlei  
"zynei" zagibšiggydei ajuuila  
jabuulganuudai balbašij, eorlin-  
geeg tug doru kolxoozuudai

balguulhan, soveed zasagal tug-  
doro dereevniin azalsadiiji nig-  
taruulhan ba—aldarta ilaltijij-  
tullahan baina. (Nerjeme aplo-  
dismeentnyyd). 1929-1930-  
onuudta kolxoozuudai zam de-  
re tarlaasadal erjen orolgo ba-  
manai oron soo kolxoozno st-  
roin xysed ilalta bolbol,  
manai paartilijn ba Soveed  
Sojuuzai araduudai aguu-  
jixe voozdiin neretel—aguujij-  
xe Staalinai neretel taharaşagyl-  
barisaatal baina. (Nerjeme yni-  
udaan aplodismeentnyyd,  
"Uraa" xaşxaraldaan).



Kolxoozuud xadaa eehediin-  
gөө ilaltanuudhiji bexizyyxlxin  
tulada xyдөө азaxили reorgan-  
izatsionin berxeseelte zamaar  
jabaza garxa uqartal baigaa.  
Kolxoozuudil organizovalal-  
ghiji jyrenxildens дyyrgexlin  
tulada, tariiaaanal gol maassan  
kolxoozuudtal.bexizexlin tulada  
gurba-dyrben zil xeregtel bai-  
гаа. Terenel hyyler, kolxoo-  
zuudal yndehe huuri deere,  
kolxoozno stroin yndehe huuri  
deere, xyдөө азaxilin, sata dam-  
zahan ba erid debzelte bolzo  
exilee hen.

Tiin, arboxan zillei toršo soo, bidener xadaa xyseid bexiizehen kolxoozuudtai ba manai oron soo dyuren gospoodstvovallagša, xydeö azaxilin socialilis sisteemeitii boloobdi. Myneö, tarilgili byxii ploosqadš bobloi, nege bagaxanhaa le bişen, kolxoozuudtai ba sovxoözuudtai xabaatali байна. Manai oron soo, myneö, ymsiin azaxilin tarilgili xaxad proceenthee бага байна. Manai xydeö azaxii bajan ba tereende erte urdada yzegdeögyi texnikkeer zsebseglidehen байна. Xydeö azaxilda jixe xysete traaktornuudai too xadaa xaxad millionhoo ylyi байна. Ede traaktornuud xadaa kolxoözniguudai azaxilii olodaxin xyngedkeze, uгаа jixe xydelmenilii xene. Kombainanuudai too 165 nilanga bolonxol. Kombainanuud xadaa ene zilde byxii oroohoto kылtтыrenyydei tarilgili xaxadhaa ylyijilne xuriaаа байна. Ашаанал avtomobilynuudai too xojorzuu mingeehe ylyi байна. Xydeö

miangahaa ylyy baina. Xydeö  
axaxiila, teřeseleñ teereñde xe-  
regeť b y x i i mařina-  
nuud olon baina, tiñ, teřenel  
řine teexnikiiñ xysen zil jirexe  
byřil urgana. Mařiinno-traak-  
torna staancilñ toonö 6,5  
mianga bolhon bai.a. Ede  
MTS-yyd bolbol byxil kolxooz-  
no axaxiilñ xyžxöexe xeregeť  
glaavna organizatorska xydel-  
meri dyrgene. Sovxoozuudal  
toonö dyrbe mianga řaxuu bol-  
hon, ba, tedenei dunda zışete  
axaxiinuudal zergenydyd urgaza  
baina. Ene byxil bolbol myñeö  
yjiin řine teexnikiiñ yñdehe  
huuri deere, manal gazartariaa-  
langal rekonstryykcilñ dyrgexe  
arga olgoo, (aplodismentnyy).  
Manal xydeö axaxiilñ myñeö  
yjiin teexnikeer zebsegilege  
bolbol myñeö jamarřil busa  
oronhoo ylyy baina.

Mexaaniguudai, traktorist-  
nuudai, kombainloornuudai,  
šoofernuudai olon tooto kaadr-

nuud bil bolbo—tedenel toons  
1,5 millionhoo deese xyn bol-  
no. Edenel dundahaa, ilanga-  
jaa, traktoriistnuud ba kombai-  
nloornuudai dundahaa staxaa-  
novska xydelmerilin galxamsag  
ziiseenyyidiji ygehen, terenel  
olon znatooguud debzyylegdee,  
ba tedenel dunda baihan erxi-  
myydeins nerenyyidiji manai  
byxil soveed arad medexe  
(aplodilmentnyud). Ede zii-  
nyydel toršo soo tariaasana  
xeden miangan ba millioon xy-  
nyud xadaa kolxoozuuddaxi,  
kolxoozno zvenoонуud ba bri-  
gaadanuuddaxi obšceestvenne  
tomo azaxiin oppedno organi-  
zaatornuud bolhon baina. Ede  
xynyud xadaa xydөө azaxiin  
tyryy kылтыryiji, xydөө aza-  
xiin naukiiji ерsemtelgeer шу-  
dalna.

Manai gazartariaalangai ba  
byxil xydөө azaxiilin xysylii  
xyseteigeer debzuyliiin tulada  
zoxid hain ysloovinuud baiguu-  
lagdahanal tuxal ede bygede  
xadaa xelene. Yngerege zilde,  
xydөө azaxiilin vaaloora produuk-  
ca xadaa 1930 ondoxi xydөө  
azaxiilin vaaloora produukiigii 14  
daxin ylyihlen байна. Xydөө  
azaxiilin byxil halbartnuudta  
orooho ba xloopkiin, svioklo-  
n ba liooniin, oovesç-  
nuudal ba citrysoovo syb-  
tropiçeske kыstyyrenyydei  
debzelte bolzo байна. 7-8  
millaard pyyd oroohiigii xanga-  
xa geze, manai paartiaar tabig-  
dahan zorilgo xadaa амзалта-  
лгаар dyргэгдене. Mynөө  
zilde, urgasiingaa xurlaalgii  
hainaar organizovaalaa haa, 7  
millaard pyyd oroohondo най-  
даса şадaxa байнабди (аплоси-  
меэнтыйд). Ene xadaa socia-  
лис газартаалаангаль debzeltiin  
jamar jixe алxаамаар жа-  
баса байнаи şиşеэнyydei неге-  
нийн болно.

Nileed geegdeltei bahhan  
malazalai taalaaʃij, hyylei zil-  
nyyde serbjoozno haizaraltataib-  
di. Malazalilji xygzøøxe tux-  
paarti ba praviitelstvijn ha-  
liin togtoomoo xadaa ene ta-  
laar šuxala rooliliji ezeline. Ene  
togtoomoor abtahan, malazalilji  
xygzylxe xemzeenyd ba kol-  
xoozdo baigaa miaxatušaa-  
glin xuuxan sisteemhe-  
šinedenš damzan orolgo  
xadaa malazalilji xygzylxe  
tuxai jixete hanalaa tabihan kol-  
xoozuudai baidalilji xyngdex-  
xe ba tereentei negen xamta-  
byxil kolxoozuudta mamta-  
erid xygzeltede tvylze vgexe

balna. 1939 on xadaa kolxooz-  
no malazaliiji uragşanь nileed  
jabuulxa geze, etigelteiger xe-  
lexede bolxo (aplodismeent-  
nyyd).

Manai tarlaaşad xadaa olon-  
xidoo, kolxoozuudiji baiguul-  
za exilheer, arboxan zil yngeröö.  
Mynöö, bidener xadaa manai  
oronoi byxii şaxuu tarlaaşadai  
negedeheh 240 miangan kol-  
xoozuudtai bainabdi. Manai xa-  
raza baigaa, xydөө azaxilin by-  
xii halbarinuudta, sociallis yge-  
dөө azaxilin erid ba ulam yge-  
deze baixada, debzelte bolzo  
baina. Kapitalizmiin darlaltahaa  
syloөгedeliin, tyrry teexni-  
keer zebseglegdeheh, obşceest-  
venne too yiledberi bolzo or-  
ganizovaalagdhahan manai xydөө  
azaxii bolbol zil byride urga-  
za байна. Manai dereevni bol-  
bol pomeeşciгyyd ba kulaa-  
guudhaa, eldeb eksploataator-  
nuudhaa xyşed syloөөрөө. Haja-  
nan le tarlaaşan maassiin  $\frac{1}{3}$   
baitan, zygeer revoliуyцlin ur-  
da tee tarlaaşanai xaxadhaa  
ylyynn baitan tarlaaşan—yge-  
teisyгyд koinogsodoo baixagy.

Bidener xadaa xuusan, byr-  
zaazna-pomeesheje gyrenei  
enejii ylegdeliix xododoo sy-  
leoreebdi. Tariaaşan—kolxooz-  
niguud bolbol zyxben le ehed-  
tee, eohedlingoo enxex hain  
baidalai ba zargalai tyloo azal-  
lana (**apoldismeentnyd**). Ma-  
nai oron soo byxii tariaaşad—  
kolxoozniguudta zaziitochna ba  
kylbtyrne azabaidalainn zan-  
neelgeeti (**apoldismeentnyd**).  
Bişex jamarşii orondo, kapita-  
lizmliin yjede, azalaşad, tarlaaşad  
xadaa enenei tuxal hanaxa ar-  
gavgi baina.

Byxesojuuzna xydөө азaxилн  
viiſtavke xadaa manai kolxoo-  
zuud ba sovxoозuудai urgha-  
nainь ba sovxezeheneinь olon  
mangan ynexөөр зiiſeenyydiji  
xaruulhanaraa, kolxoozигuудаа  
zaziltoгna ba kылtyyrne азabat  
dalainь olon тоот ziiſeenyydi-  
ji xaruulhanaaraa, olontooto  
barimtanuudiji eneende ygene.  
Ene viiſtavke bybol manai  
aguulji oronol byxil respyyb-  
likenyye, xizaarnuud ba oob-  
lastnuudai xysenydeinь xy-  
sentygeſeer halbaraza exilhiiji  
xaruulna. Ene viiſtavke xadaa  
manai xydөө азaxилн byxil hal-  
barinuudai urghaltijnь ba deb-  
zeltiijnь, xydөө азaxилн kыл-  
tyyrenyydei ba malazalai eldeb  
viidydeinь debzeltiji,maſhiino  
-traaktorna staancanuudai ba  
kolxoozuudai amzaltanuudijnь,  
sovxoозna ba kolxoozno feer-  
menyydei amzaltanuudijnь,  
nauuгna yгrezdeeniynyydei ba  
xydөө азaxилн nauukiin gaixam-  
ſag зарim xydelmerilegſedeinь  
amzaltanuudiji ba manai kol-  
xoozno dereevniin tyryy ba  
elite зарim xynydeinь туilalta-  
nuudiji todorxooгoor gereltyyl-  
ne (anodisemeentnyvd).

Byxesojuuzna xydөө азaxил  
Vиставке xадaa 4yre заңал  
болшон шаблонор организова  
лагдаа бiше. Ende, xyделmerил  
ал-неген hайн зiшеенyyд, xyдөө  
азaxилн продyкцiйн ал-неген  
зiшеенyyд мiiл зyyылгедex  
бiше. Xydөө азaxилн виставке-  
де xабaдaлcaxa epxe болбол  
кандидаадуулjiи шилегийн, тоо-  
но наууцоо-барилтагдахан  
ысlooвинуудаp тодорхойлогдо-  
но. Byxesojuuzна xyдөө азaxилн  
виставкеде xабaдaлcaxa epxe  
абxилн тyла, колxоозууд, сов-  
хоозууд, машинна-траакторна  
стаанцанууд, колхоозно ба сов-  
хоозно ферменyyд, наууца-  
шинзeлeгийн ычредеенinyд,  
селекционно ба оopedно стаан-  
цанууд xадaa хyyлjiйн xойр зi-  
лей торшо соохй, нeрелбел—1937  
-1938 онуудai торшо соохй xy-  
делмepилeгдeй тодорхой покa-  
зaтeлbнyудtai бaйxa жoтoй.  
Зoонaнyдaтн тааралдуулан,  
xyдөө азaxилн кылbтыре бyx-  
де yргaсгийн тодорхой ындeрeн  
байгуулагданxай, малзалай  
вйд бyxдeнe, залуу ма-  
лjiи yргуулaлгийн ба продyктив-  
ноcтийн тодорхой покaзaтeлb-  
нyуд байгуулагданxай, хyyлjiйн  
xойр зiлей торшо соо eдeнjiийн  
туйлxадaa, xyдөө азaxилн вий-  
ставкеде xабaдaлcaxa epxe аб-

(Yrgelzelelenb 2-doxi niuurta)



## Ene onoi aavgustiin 1-de Byxesojuuzna xydөө азaxiin Viistavkiin neelge deere

Nyxer V. M. MOOLOTOVOI yge

(Exin niurui yrgelzeel)

за болзо байна. MTS-yydei hainaar organizovaalagdahan xylmeriin todorxol pokazaatelnuud baiguulagdanhai, myn tereşelen, xydөө azaxiin tyryşşydyte, hyylşiin 1938 onoi torşo sooxi xylmeriiln pokazaatelnuud baiguulagdanhai.

Ede pokazaatelnuudlii tuilaxadaa, kolxoozuud, sovkoosuud ba busad organizaacanuud, myn tereşelen xydөө azaxiin zarim tyryy xynyid xadaa byxesojuuzna xydөө azaxiin viistavkede xabaadalsagşad bolxo argabaldaliij abhan ba tilgecedeel viistavkiin xyndete knlgede oruulagdahan байна. Tyryy azaxiinudai zışeenyydei ba kolxoozno ba sovkoosuud azaxiin elite zarim xynyid xylmeriiln hain zışeenyydei johoор ede pokazaatelnuudlii baiguulxa zuuraa, bidenеr болбол xydөө azaxiin halbary byxenein urda ba sociallis gazartariaalangi xydelmerilegşedei grypte byxenein urda, tin eneegeeree, kolxoozuud ba sovkoosuudai byxli maassanuudain urda, ton oirlin yjedexi eehedlingee konkreetne zorilgonuudlii tabixaar barlitalan xaraalhan bainadi. Tilxe zuuraa, ene xadaa dunda zışeegeeree, kolxoozuud ba sovkoosuudai byxli maassanuudain enee-niijlii tuilalga болбол xydөө azaxil tuşaa gurbadugaar tabanzilei plaanaa daabarinuudlii dyrygelge ba xarin ylyylen dyrygelge bolxoor, tilme pokazaatelnuud balxajohotoi geze bidenеr xylberlii болгон abhan bainadi. Tilxetei xamta, ene xadaa jamar respyyblike gy, ali ooblastь болбол xydөө azaxiin ali-negen vildeer urid jabana gy, ali geegdeneb, tedeneri aliaanda, xydөө azaxiin tyryy xynyid xylmeriiln hain zışeenyydei johoор urguulagdaliijn todorxolxo argabaldali ygene. Tilme bolxolooro, xydөө azaxiin viistavkede pokazaatelnuudai proqramadan, staa-linska gurbadugaar tabanzilei plaantain xozilduulan, xydөө azaxiin şine debzelitin proqrama ygtebe. (Nerjeme aplodis-meentnyy).

Xydөө azaxiin viistavkede xabaadagsadta baiguulagdahan pokazaatelnuudlii kolxoozuud ba sovkoosuudai byxli maassanuudai dyrygelgele tyrgөөr le xan-gaxadaa, bidenеr болбол xydөө azaxil tuşaa Gurbadugaar Tabanzilei byxli plaanain dyrygelgele tyrgөөr xanxaxabdi. Gurbadugaar Tabanzilei dyrygelxin tyloo sociallis sorevnovaanlii organizaator, Byxesojuuzna xydөө azaxiin viistavkiin udxaşanarane eneeде байна. (Nerjeme aplodis-meentnyy).

Byxesojuuzna xydөө azaxiin viistavkede xabaadagsadiij şilen abalga xadaa Gurbadugaar Tabanzilei eritenyydein xemezeede jabaza balгаа, xarin olon-xi uşarnuudta, ede eritenyyde-hee nilеed jixe urid jabaza bal-

гаа, yşeen bişe tilme kolxoozuud, sovkoosuud, MTS-yyd, kolxoozno feermenyyd, myn tereşelen kolxoozno ba sovkoosuud azaxiin tyryşşydyte ma-naida bil geze xaruulaa. 15059 kolxoozuud, 1104 kolxoozno feermenyyd, 268 MTS-yyd, 795 sovkoosuud болбол Byxesojuuzna xydөө azaxiin viistavkede xabaadalsaxa erxe abaa. Eneen-hee gadna, xydөө azaxiin tyryy ba elite xynyidhe 155821 xyniln Byxesojuuzna xydөө azaxiin viistavkede xabaadalsaxa erxe abaa. (Nerjeme aplodis-meentnyy). 1939 onoi torşo soo xydelmeriin hain pokazaatelnuudlii tuilaxadaa, jirexe 1940 ondo, xydөө azaxiin viistavkede xeden miangaad şine kolxoozuud ba sovkoosuud, xydөө azaxiin xeden arbaad mian-ga şine tyryşşydyte xabaadalsaxa şadaxa байна.

Gansaşli ene zilde bişe, xarin 1940 ondoşli xydөө azaxiin viistavkede xabaadalsaxa erxili daşalan abxin tyloo sociallis sorevnovaani xadaa respyyblikenyyd, xizaarnuud, ooblastьnuud ba raioonuudai xooron-don, kolxoozuud, MTS-yyd ba sovkoosuudai xoorondon yrgөөr delgerxiliin xyseneb-di (Aplodis-meentnyy).

Xydөө azaxiin kыlştyrenyydei byxli halbarinuud tuşaan, malazalai byxli halbarinuud tuşaan, olonxidoо delxein rekoордуудhaa deşee болhon ton galxamşag zışeenyyd ba tuilaltanuud viistavke deere bil. Kolxoozno stroln xysen ene viistavkeer tusagaar jixe oilguulastaigaar demonstrirovalagdana ba xarin, byxli respyyblikenyyd, xizaarnuud ba ooblastьnuudai ende xaruulagdahan viistavkiin xeden mian-gaad zışeenyyden Soveed Sojuuzai xydөө azaxiin toologdoşogyi balajiguud tuxain, tere-nei tusagaar olon zylinyid, xelberesegyi debzette ba aguijixe tyoorşesko xysenyid tuxain oilguulna. Manai viistavke xadaa ilaltanuudai itooguudliin le ygene bişe, xarin xydөө azaxiin saşadaxa debzette teşee, socializmiin aldarta şinenyyd ilaltanuud teşee xysentyges uriaa myn bolno. Kolxoozno stroln ilaltanuudai demonst-raacalgaaraa, bidenеr болбол manai soveed kolxoozno şine tarlaaşadai, manai orono azalşadai egeel olontooto anglin organizaaciin aguijixe xysili demonstrirovalnabdi. Manai orono xydelmerişen angli xadaa sociallis tomo indyştriiin urgaltahaan ba xelberesegyi debzetteheşen duldildaxa xysentyges soveed xysen bolon organizovaalagdaa. Taruu ba butarangi zışeenyyd ezed balhan manai tarlaaşadiij, obşeeştevenne sociallis azaxiij baiguulagsad болгоhon kolxoozuud xadaa mynee, soveed kolxoozno tarlaaşadiij, eeh-

dingee azaxiin organizoo-vannostliin ugaa jixe xysiliin demonstrirovalagsa aguijixe xysen bolgo. (Aplodis-meentnyy). Tilme bolxolooro, kolxoozno ilaltanuudlii demonst-raacalga xadaa manai byxli aradai azaxiin ba politişeske organizaacadaşlii tuilal jixe amzaltanuud myn bolno. Ebdereşegyi xani barisaagaar xolboo-toi, Soveed Sojuuzai araduud xadaa urdanь yzegdeşegyi ba kapitalizmiin oronuudta yzeg-dee bolmoor bişe, aguijixe, organizoovanno xysen myn bolno. (Aplodis-meentnyy).

Eneende—manai orondo kom-munizmiin saşadaxi amzaltanuudain zalooq байна. Eneende—kolxoozno ilaltanuudlii demonstraaciin, ulaxooron-diin aguijixe udxaşanarane байна. Byxesojuuzna xydөө azaxiin viistavkede xabaadalsaxa erxili eorlingee zışeete xydelmerişen oloob, tedeneri bygediliin paarti ba pravilьstviin ne-rehee amarşalaxim zыbşeeşli. (Nerjeme, udaan aplodis-meentnyy. „Uraa“ gehen abiaanuud garana). Mynee, kolxoozuud ba sovkoosuudai şine şine amzaltanuudain ty-loe xelberesegyi temeseliij xen jabuulxa bainab, tedeneri bygedulens ba kolxoozuudlii baiguulgin xeregili yssxegşete bolşevig amarşalga xyrge-xim zыbşeeşli. (Nerjeme aplodis-meentnyy). Eehedlingee zorilgili amzaltataigar dyrygehen, organizaatornuudlii ba barilgaşadiij, arxiteektornyydi-lii ba xыdoozniguudlii, viistavkiin xariuşalga xylberilegşediij ba riadovoi xydelmerilegşediij amarşalaxim zыbşeeşli. (Nerjeme aplodis-meentnyy).

Soveed Sojuuzai ilaltatyges kolxoozno tarlaaşad mandagi (Nerjeme aplodis-meentnyy. „Uraa“ abiaanuud).

Socializm baiguulxa balhan xydelmerişed ba tarlaaşadai ebdereşegyi sojuuz mandagi (Nerjeme aplodis-meentnyy. „Uraa“ abiaanuud).

Manai ilaltanuudai organizaator—Leenin-Staalin aguijixe paarti mandagi (Nerjeme, udaan aplodis-meentnyy. „Uraa“ abiaanuud).

Kolxoozuudai ba socializmiin orono aguijixe voozde nyxer Staalin mandagi (Nerjeme, udaan aplodis-meentnyy. „Uraa“ abiaanuud).

Bolşevig paartiin Centraalьna Komiteedei ba Soveed Sojuuzai pravilьstviin daaba-riar, Byxesojuuzna xydөө azaxiin viistavkiin neegdehede sonoxonob.

(Ovaacada damzan orohon, nerjeme, udaan aplodis-meentnyy. „Soveed pravilьstviin glavaa nyxer Moolotov mandagi! Uraa! Nyxer Staalin, uraa!“—gehen abiaanuud garana).

## Jixe aktivnaar realizovaalagdaza baina

Sosnoovo-Oziorsko, aavgust 2. (telefoonoor abtaba). Jaruunin aimagai azalşad болбол şine urihalamza gargaigili ton jixeer halşaahan ba terenili-jixe xyndelgetelgeer ugtaba.

Myneederei, ygleenheo exileed, ene urihalamza gargaigada zoriuulagdahan milingnyid gyrenel byxli ygredeeninyid ba organizaacanuudta jabuulag-daba. Milingde xabaadagsad болбол ene urihalamziin Exe oronoо, oboroonojoo saaşadanь byri xygzeegeде ton jixe udxaşanartai baihan tuxainь temdegleen.

Azalşad болбол urihalamza tuxal medeeselnyidlii ba xynyid ygenyydlii şagnahanai hyilde, urihalamzada jixe aktivnaar bişyyibe. Mynee, ene

xadaa ton jixe politişeske ynder deede xemeede, aktivnaar realizovaalagdaza байна.

Xysed bişe medeel johoор (ydeşin 7 çaasta) raiceentrel 135 xynyid urihalamzada hara byrilingee zaarabotna xylhe-nyydeer bişyyilhen байна. Mynee, urihalamza болбол xamta 43000 tyxerigei syymme realizovaalagdaa.

Urihalamzada bişyyilgede Gosbaankin, ratypolnarkomzaagai ba raizoogoi sotrudniiguud jixe aktivnostiliij zыyылbe. Gosbaankiin 26 xynyid болбол 8000 tyxerigei syymmede bişyyile. Mynee aimagai kolxoozuud ba ygredeeninyidte urihalamza amzaltataigaar realizovaalag-daza байна.

Ceziirov.

## Aguu jixe udxaşanartai urihalamza

Tarbagatai, aavgust 2. (Telefoonoor abtaba). Tarbagatain aimagai azalşad болбол urihalamzili jixe halşaaltaigaar ba xyndelgetelgeer ugtaza, eneende jixe aktivnaar ba ebtelgeer bişyyile bainad.

Myneederei, ydeşin 4 çaasta aimagai ceentrel azalşad болбол xamta 26 miangan tyxerigei urihalamzili bişyyibe. Raipatrebsojuuzai sotrudniiguud болбол 5470 tyxerigei ba Raizoogoi sotrudniiguud—3270 tyxerigei, Ypalnarkomzaag—2325 tyxerigei syymmenyydte bişyyilbe.

Gadna, ene urihalamziin Exe oronoо ba oborooniijli ulam byri byxezyylgede ton jixe udxaşanartai baihinь temdegleze, zarim albaaşagşad, xydelmerilegşedei negeharlingaa zaarabotna xylehenheşli jixili bişyyilbe. Raizo-goi staaşa

zooteexnig nyxer Maateşov болбол 1000 tyxerigei syymmede, BKP(b)-ein raikoomoi jyr-enxli tahagili daagşa nyxer P. A. Meelnikova болбол 400 tyxerigei syymmede bişyyibe. Nyxer Verşitnin xadaa 900 tyxerig zaarabotna xylehe abadag aad, 1000 tyxerigei urihalamzili zaxiba.

Myn tereşelen, kolxoozniguudşli eneende jixe aktivnostiliij zыyылen bişyyile байна. „Kraasna Bojeec“ kolxoozoi erxim kolxooznig—staxaanov-cuud nyxed Maksimov, Bratenkoov gegşed 200-200 tyxerigei syymmede urihalamzili bişyyilbe.

Mynee aimag doter urihalamza jixe amzaltataigaar ba ebtelgeer realizovaalagdaza байна.

Y. SOOBENNIKOV.

## Exe oronoо ulam byri byxezyylxebdi

Xori, aavgust 2. (Telefoonoor abtaba). Mynee ygleenheo xolşo aimagai gyrenel organizaacanuud ba predpriiaatnuudta urihalamza gargaigada zoriuulagdahan milingnyid болбо.

Ratypolnarkozaagta болhon milingde xabaadagsad болбол ene togtooliij ton jixeer halşaahan ba nege nege harlingaa zaarabotna xylehenyydeer ene urihalamzada bişyyilbe.

Xorilin MTS-lio neeftьbaazlii daagşa nyxer Rassadin болбол ene urihalamza xadaa BKP(b)-ien XVIII partsjeedeer tabigdahan zorilgonuudlii bejelyilgede zoriuulagdahan байна geze ene MTS-te болhon milingde deere xelebe. Tilme tuladans, bi болбол nege harlingaa zaarabotna xyleheer urihalamzada bişyyilxeb gebe. Ene MTS-te urihalamza xadaa aavgustiin 2-oi yder xamta 6100 tyxerigei syymmede realizovaalagdaa.

Raipotrebsojuuzai xydelmerilegşedei 60 şaxuu procenten xadaa 11000 tyxerigte bişyyibe.

Mynee ygleenheo ydeşe bol-tor raiceent deere 55885 tyxerigei urihalamza realizovaalagdaa.

Aimagai kolxoozuud ba bişe bişe organizaacanuudta ene urihalamza xadaa jixe aktivnaar ba ebtelgeer realizovaalagdaza байна.

D. Dorşiljev.

## Soveed Sojuuzai geroi V. S. Xolъzunooviiji, S. A. Çerkaasoviiji A. G. Titoviiji ba I. K. Kyrneşooviiji xydeşlylge

Ijyylitin 31-nei ygleşgyrhee exileed, miangaad moskvliçanuud болбол slyzeebne ujalga-nuudaa dyrygeze zuuraa naha barahan, agaarai soloto volno-nuud, socialis exe orono ynen sexe xybyyd—Soveed Sojuuzai Geroi, SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytad komdiv V. S. Xolъzunoovoi, maior S. A. Çerkaasovai, gurbadaxi raanglin vojeninzeener A. G. Titovoi ba starşinaa I. K. Kyrneşoovoi praaxtaigaar Oboroonlin Nar-komadaid xojordoxi ger telşee oşonod.

Naha baragşadai praaxtai yyrnenyyden ynder postaa-menta deere şine sesegyid dunda tabigdana, terenel xazuugaar seregel xaruul zогso-no. Ijyylitin 31-nei yder xyn-dete xaruulda, tyryşlin smee-nenyydei negende, Xylmeri-şen Tarlaaşanai Ulaan Aarmtiin,

Agar-Seregel xysenyid n-açaalnig xojordoxi raanglin kom-mandaarm A. D. Loktoovoi, Soveed Sojuuzai Geroi kom-div Danilin, kombrig Jere-meenko, kombrig Bellakoov, kombrig Şaaxi, kombrig Tyr-zaanski ba busad zogsobo.

16 çaas 30 minuutda zaal-da orolgo zogsogdobo.

Traaurna maarşlin ablaanuud doro, nyxed Vorosilov, Kylix, Bydioonnli, Şçadeenko, Pro-sekyrov, Zaporozec, Xmelь-nicki болбол V. S. Xolъzunoovoi praaxtai katafaalkili yrgene. Bojevoi soraatniguudань ba xani nyxedens S. A. Çerkaasovoi, A. G. Titovoi ba I. K. Kyrneşoovoi praaxtai yyrnenyydli yrgene.

19 çaasta, Noovo-Devilçeje Klaadbişe deere traaurna

miling болбо. Terenili, Mos-koovsko vojeenne ookrugai Agar-Seregel xysenyid n-açaalnig Soveed Sojuuzai Geroi kombrig I. T. Jeremeenko nee-be, RKKA-gei Agaarai-Seregel xysenyid ba Soveed Sojuuzai Geroinuudhaa, SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytad, Soveed Sojuuzai Geroi kombrig Bellakoov xadaa xaxasaglin xaluun ygetelgeer vestypaalba.

„Internacloonaalaar“ helge-dehen traaurna maarşdoro, Soveed Sojuuzai Geroi komdiv Xolъzunoovoi, maior Çerkaasovoi, gurbadaxi raanglin vojeninzeener Titovoi, ba starşinaa Kyrneşoovoi praaxtai yyrnenyyden klaadvişçenske xadaa tabigdana. Buugaar gurbadaxin buudaza, sailuut ygelge bolno.

(TASS).

## КОЛХОЗОЙ АГИТАТОР

Наранай алтан мэтэ толого-мо гэрлэдэ, Аруунын аймагай, Эгэтин сүсөөдэй, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой хуурижахан байра байдал тодоор харагдана. Колхозой центр хууриһаа үргэлжэлдэ алишше эвг тэжшэн харахад, сөнхир хүхэ ногоогоор хушагдаһан сабшалангай, хэдэн мянгад малнуудай бэлшээрин газраар ба колосоо дааж ядажа найган хууһан таряалангаар шэмэгдһөн тала дайда ургасаараа эбхөрөн дольгидоно.

Энэ гоё найхан талын дундуур үдшэ үглөөнэй һэрвүндэ иралан таран бэлшэдэ малнуудань, үлэрэй халуудта тэсэжэ ядан, Эгэга голый эрше шадарай лууги бургаһанай һүндэртэ тииржэ байһан үе бэйгаа. Зажиточно колхознигуудай тараган тобир үнөөдүндэ „яагаа халуун гэшшэ, хаана яана орохомааб“ гэнһэдэ, һүлһүндэ үргөөдө иишэ тиишэ гүйлдэнэ. Баһа, „Биин шадаа ёһотойб“ гэнһэдэ, шабартай зууралдаһан таран тононууд гахайнууд хашаа хоройн захаар галдинад.

Сельпогой урдуур, Анандын эжы, Норжомо групповод ба Намсарай дархан, эднэрэй эржэ клубай хашаа соо ороходонь, гурба дүрбэн хооллиншад ерһөн байгаа. Намсарай үбэгэн тэдэнтэй хөөрлөдхөө эһэжэ ябатарань, „Нүхдүүд, наашаа ерэгты,

зүлгэ дээрэ, һүндэртэ хуужа хөөрлөдхөө гээд, агитатор хүбүн хүхюүгээр ооголоно. Тиихэднэ, тэднэр агитатор хубүнһөө элдэб һонинууды дуулажа хуршанхай, шамдуухан алхалдажа ерээд, агитаторай юу хэлэжэ һонирхууһы хүлээн ядажа хууһад.

—Үдшын һэрвүн, үнээ һаалгаһаа урда, занятяа ажуулае даа, башһынгээ ерэтэр юрэ хөөрлөдхөө гэжэ агитатор хубүн тэднэрһе эмхидхээд, саашан хөөрнэ:

—Нэгэдхи звенонмай колхоз соогоо, үбһэ хурялгада түрүү хуури эзэлжэ, эхэ һайнаар хульмэрлэжэ ябана, тэднэр колхозойнгоо дамжуулгын улаан тугые абаа. Эрхим хульмэрлешад, стахановчууд Барнаков, Бадмаев, Алсиков ба бусад шагнагдаа...

—Нүгөө хоёр звенонуудань ямар сохилдожо ябана гэшшэб? —гээд, Намсарай үбэгэн асууна.

—Нүгөө хоёр звенонуудань нэгэдхи звенонгоо гээгдэжэ ябана, тэндэ үдэрһингөө нормые дүврэгхэ хүн үсөөн, ажаһаа зүбөөр табиха шадаггүй байна, —гэжэ харуусахатай хамта, „Колхозуудай общественна газарые үрилгөөхө хамагалаха хэмжөөнүүд тухай“ ЦСР Союзай Совнаркомой ба ВКП(б)-ийн Центральна Комитетдээр гаргагдһан тогтоолой үндһөөр колхознигуудай ажалай дисциплины элитэ һайжарһанай, үнгрөгшө үдэр

үбһәнэй бригада дээрэ сельсоветэй пленум боложо гаргаһан тогтоолойн тухай, колхоздо ороһоор ажаллагуй аад, эгээн түрүүшынхэ үбһәндэ омогшолой тухайда агитатор хубүнһэй зохиодор хөөрһөөр байтарань, малажалай бригадинхид—энлэ тэндһәнэй сугларжа, хуучуудын олон болобо.

—Монголой хилэ дээрэ юун боложо байнаб?—гээд, Намсарай үбэгэн асууна.

—Агитатор хубүн, тон тодо һонороор газедэй һүлһэй мэдэсалье хэлэжэ үгхэднэ, занятяда ергэшдэ Монгол-Советскэ сэрэгүүдэй хүсэндэ лабтай найдаһан шарайнуудаар урда-урдаһаа энэбхилднэ, —манайхил хадаа японско самурайнууды тинмөнүүд амжалтатайгаар сохихоо яагаа һэм, —гэжэ хухюүгээр өһөд хоорондоо хөөрлөднөд.

—Зай нүхдүүд, ерэхэ хуучууднай бүгдэ эрэ, нигдэ мүнөөдэрһингөө занятине ахилы даа гээд, улаан карандашаар эндэ тэндэ зуража тэмдэглэһэн, бага хуушаран хамтан газет гаргажа баряад, агитатор хубүн хэлэнэ: мүнөө занятяда хэлсэхэ асуудалнай—малажалда хульмэрлэжэ байгшадта тон һонирхолтой зүйл байха гэхэднэ, саашан үргэлжэлхыень хульмэрлэвгүи, —зай халыш гэжэ нүхэр Базарова шамдуула.

Агитатор хубүн, тон тодо һонороор, ойлгомжтойгоор, таарамжатай хэмжөөнүүдэ хэлэжэ, улаан карандашаар зу-

ража тэмдэглэһэн тон шуухала зүйлһүүднэ уншажа байгаад, СССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-ийн Центральна Комитетдэй, „Колхозуудта общественные малажалые хульмэрлэжэ хэмжээбүүлганууд тухай“ тогтоолы хөөржэ үгхэб. Тон һонирхолтойгоор шагнажа хууһан малшад, агитатор хубүнһэй олон асуудалнууды асууд.

—Байза, гурбан мянган гектар газартай һаа, 80 үнөөдтэй байха гэнэ, манай колхозой газар хэдэн гектар юм, хэды малнуудтай гэшшэ биинди?—гэжэ һаалишадй нэгэниинь асууна.

—Агитатор хубүн, хэлэһини ойлгоо байна гэжэ дотороо һанаад, манай Карл Марксай нэрэмжэтэ колхоздо гүрнэй алтан актаар үгтһэн газар—арбан зургаа мянган гектар юм, манай колхоздо энэ тогтоол соо заагдһан, гурбан фермәнүүд бии. Нү-то-варна фермэдэ 450 үнөөдтэй, фермәннай бүхы эбэртэ малаһы тоо—1480 тологой; ОФ-дманай 1600 тологой хонид бии ба гахайн фермэдэ 30 толосой эхэ гахайнуудтай байнабди гэжэ ойлгомжтойгоор хэлэнэ.

Яагаашы ехэ газар, олон малнууд гэшшэб — гэжэ, нэгэ хушһәнэй дуу гарахань дуулдана. —Тиихэднэ, агитатор хубүн үгыһын тодожо абаад, —манайшы колхоздо газар элбэг, үшөө һайнаар хульмэрлэжэ малнуудаа бүри олон болгохо ёһотойбди, —гэжэ

харюу үгнэ. Тогтоол тушааһилдэ олон асуудалнууды табиха, малшад хадаа тон тодорхой харюунууды агитатор хубүнһөө абаад, бүгдэнь ойлгобо.

—Манай колхозой мал-ажал дээрэ хэды хуучууд хульмэрлэдг, тэднэй дунда хэр олон стахановчууд ба ударнигууд бии гэшшэб?—гэжэ Надмид һаалиша асууна. —Малажал дээрэ бүхыдөө 54 хуучууд хульмэрлэнэ, эднэрдэй 15-нэ стахановчууд юм. Манай малажал дээрэ хульмэрлэдг солото 4 хуучууднай —Спиридонов Булад, Базарова, Жамсаранова ба Имхенова гэгшд Москвада, августын 1-дэ нэгэдхэ хульмэр ажахын Бүхөсоюзна Выставкэдэ ошохо бо байна, —гэжэ харюу үгхэб. —Тэрэмнай, зүүн гуртын Базарова гү?, тэрш һайнууд показателтай байгаа ёһотой, дуулагшал һэм даа—гээд, нэгэ хушһән асууна. —Базарованай, манай колхозой эрхим стахановчуудай нэгэниинь гүб даа, үнгрөгшө жэлдэ хорин үнөөдэ түрүүлээд, түлһүүдһэ нэгыһынь үхүлэнгүйгөөр түлһүүлэһэн һэн, энэ жэлдэ хорин дүрбэн үнөөдэ харуу-һалжа, тэднэа бултын түрүүлээд, эрхимээр түлһүүлэжэ байна. Базаровай хаража байһан малнуудань таран тобирнууд, һааха ёһотой һү-нэйтһөө планине ехээр үлүүдэн дүврэгдэжэ байна, —гэжэ агитатор хубүн харюусана.

Занятингаа һонирхолтойдонь, удаһынэ болоһоноо мэднүгү нилээд үни хууһан байгаа. Баруун ба хойто гүбһэгээр колхозой тараган томо малнууд, үдшын һэрвүннэ хульмэрлэжэ, „инхэдэл зохид һэн“ гэнһэдэ, һэрвүн һэбшэ һүрижэ бэлһэн ябанад.

Хөөрлөдхөө үргэлжэлһөөр байтарань, колхозойн дэргэдхи партияна организациин партгор нүхэр Тарнуев ерээд, —малажал дээрэ хульмэрөө бүри образцоор табиха тухай, баһа, полевой ажалда малшадай туһалха тухай асуудалаар беседэ хэбэ.

Занятяа дүврэгээд, малшад таража, өһөд үһэднэгөө гэрнүүд тээшэ, урһаднэгээр алхалдһанад Намсарай үбэгэн болбол урданай уйдхарт ба одооной жаргалта байдал тухай һанаһаар, гэр тээшэ яаралгүйхэн алхална.

Сэлмэг һэбшээтэй үдшэ боложо, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой һү-товарна фермын һүтэй үнөөдүүд, „эздэ-тээ һвөө абаашаа тушаа-гаад, тугалнуудаа хооллууха юм байна“ гэнһэдэ, фермынгай байра тээшэ түргэн, шамдууханаар гашһалдһа фермын һаалишад, малнууд соогуураа омогтой, хуучуу гаатайгаар ажаллахань, сэлмэг үдшын суурианда тодоор дуулдана.

С. НОМТОЕВ.

Харуусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.